

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

Förskolans läroplan

En intervjustudie hur pedagoger arbetar med att nå
delar av läroplanens mål

Therese Holm & Anna Molarin

2013

Examensarbete, Grundnivå, 15 hp

Pedagogik

Lärarprogrammet

Biträdande examinator: Maria Andrén

Examinator: Peter Gill

SAMMANFATTNING

Holm, T & Molarin, A. (2013). Förskolans läroplan

En intervjustudie hur pedagoger arbetar med att nå delar av läroplanens mål.

Examensarbete i pedagogik. Förskolläraryrket. Institutionen för utbildning och ekonomi. Gävle Högskola i Gävle, 2013

I detta arbete har det undersökts hur det är möjligt för förskollärare i förskolan att tillmötesgå delar av målen i läroplanen för förskolan, trygghet, utveckling, delaktighet samt lärande utifrån barnens olika behov och förutsättningar. Syftet var att se vad förskollärarna gör i sitt arbete för att leva upp till dessa mål.

Med hjälp av intervjuer med förskollärare och förskolechefer har vi tagit reda på vad de kan göra i verksamheten, vad som de känner att de lyckats med och om det är något som de känner att de skulle behöva utveckla eller förändra. Förskolecheferna har även fått berätta vad de anser att de kan göra för att stötta och hjälpa förskollärarna i deras arbete med att leva upp till dessa mål.

Svaren blev överlag ganska lika från de olika förskollärarna. Majoriteten menade att de önskade mer resurser för att få mer tid för planering och reflektion för att kunna tillmötesgå alla barnens olika behov. De talade även om att det är de som förskollärare som har kunskapen om Lpfö98 och att det ställer till det när de stretar åt olika håll i arbetslaget. Trots det så är det ändå positivt att samtliga anser att de förmedlar trygghet till barnen vilket de även menar är viktigt. Utan trygghet inget lärande sa en av förskollärarna. Därefter var det däremot mer varierande svar vi fick. Mer utbildning och mindre grupper är något som de menade skulle behövas för att nå målen. En av förskolecheferna menade att förskollärarna borde ha kunskapen att klara målen i den befintliga verksamheten. Men visst kunde han finnas där som ett stöd och bollplank om de så önskade, men då måste de våga och vilja lyfta sina funderingar.

Nyckelord: barns behov, delaktighet, förskola för alla, Lpfö98, lärande trygghet, utveckling,

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	1
1. Inledning	3
1.1 Syfte.....	4
1.1.1 Frågeställningar	4
1.2 Disposition.....	4
2. Bakgrund.....	5
2.1 Förskolans historia	5
2.2 Vad säger förskolans läroplan?.....	6
2.3 Varför behövs kvalitet i förskolan och hur får man kvalitet i förskolan?	6
2.4 Barngrupperna i förskolan	7
2.5 En skola för alla	7
3. Metod.....	9
3.1 Val av metod.....	9
3.2 Undersökningsgrupp.....	10
3.3 Etiska aspekter	11
3.4 Genomförande.....	11
3.5 Bearbetning av material.....	12
3.6 Studiens tillförlitlighet.....	12
4. Resultat.....	14
4.1 Hur ser förskolechefer och förskollärare på Lpfö98?.....	14
4.2 Trygghet i förskolan.....	14
4.3 Utveckling och lärande i förskolan.....	15
4.4 Verksamhetens anpassning efter barnens behov	16
4.5 Delaktighet i förskolan	16
5. Diskussion	17
5.1 Generellt arbete kring Lpfö98	17
5.2 Pedagogernas betydelse för verksamheten.....	18
5.3 Metoddiskussion	19
6. Avslutande reflektioner	20
7. Vidare forskning	20
Bilaga 1	
Bilaga 2	
Bilaga 3	
Bilaga 4	

1. INLEDNING

Detta examensarbete bygger på vårt egna intresse av hur barn i dag tas tillvara på i förskolan. En stor del av alla barn går idag i förskolan och förskolan spelar då en viktig roll för barnens utveckling och lärande. Förskolan ska hjälpa och stötta barnen tillsammans med hemmen, att bli ansvarskännande vuxna och samhällsmedlemmar. Förskolan har i uppdrag att bedriva verksamhet i demokratiska former. Förskolan ska lägga grunden för att barnen på sikt ska bli aktiva samhällsmedlemmar, det står skrivet i läroplanen för förskolan [Lpfö98], Skolverket (2010). Förskolan skall nu arbeta efter ett antal olika mål. Förskolans uppdrag är att hjälpa alla barn oavsett behov att ta del av verksamheten utifrån läroplanens mål.

Många förskolor granskas i dag i media och uppmärksammas ofta då på grund av att resurser minskar, förskolor slås ihop och personaltätheten sjunker. Ofta är det en negativ bild av förskolan som visas i media och det kanske är det som leder till att många föräldrar gör ett aktivt val av förskola till sina barn. Detta leder även till att förskolorna har ett större behov av att presentera sig och profilera sig. Detta är något som uppmärksammat när vi under studieåren besök och samtalat med förskolor. Speciellt på mindre orter är konkurrensen om barnen stor vilket ökar behovet av profilering.

När vi själva funderar över vad som är viktigt för oss som föräldrar till barn i förskolan men även som pedagoger i en barngrupp så tänker vi först och främst på trygghet, glädje, utveckling och delaktighet. Vi anser att detta är viktiga ord som står i förskolans läroplan och som förskolan ska jobba med. Vi känner själva att dessa ord lägger en viktig grund i barnens uppväxt.

I Lpfö98 står det klart och tydligt vad vi förskollärare och övrig personal ska arbeta för och mot. Även förskolecheferna har direktiv i hur de ska sköta sina förskolor. Här väcktes vår nyfikenhet och vi ville se hur förskollärarna och förskolecheferna arbetar för att följa läroplanen, speciellt då de delar som vi anser vara de viktigaste. Att barnen ska kunna känna att förskolan är till för dem och att de får sina behov tillgodosedda, att barnen blir uppmärksammade, får vara delaktiga och att de får känna sig trygga i förskolan.

När vi läste specialpedagogik en termin i förskolläraryrket fick vi skriva en A-uppsats som vi valde att kalla "en förskola för alla - en utopi eller en verklighet" Holm & Molarin (2012). Resultatet av den studien var att tvärtom mot vad vi trodde så var de pedagoger vi intervjuade villiga att arbeta efter att få till en förskola för alla men att det inte gick att genomföra på grund av bristande resurser. Pedagogerna var för få i stora barngrupper, ekonomin i de kommuner vi undersökte var dålig. Det fanns inga pengar till att sätta in de resurser som behövdes för att kunna hjälpa alla barns olika behov. När vi hade resultatet av studien i våra händer började vi fundera på varför det är så? I en studie bland skolledare som Tideman, Rosenqvist, Lansheim, Ranagården & Jacobsson (2004) har genomfört menar en skolledare att det är svårt i verkligheten att uppnå ett ideal där alla utvecklas efter sina förutsättningar. En skolledare menar att så länge inte lärarna ställer upp på barnen så är detta en omöjlig uppgift att skapa en skola för alla. Vi börjar då fundera på vad det är som sker i förskolan och vad förskolorna gör med de resurser och förutsättningar som de har att arbeta med. Vad gör förskolan och arbetslagen för att stötta varje enskilt barn i sin utveckling? För det är så vi tolkar det att varje barn som individ har rätt att få stöd, varaktigt eller tillfälligt för att utvecklas enligt Lpfö98.

1.1 SYFTE

Syftet med vårt examensarbete är att undersöka hur förskolor arbetar utifrån Lpfö98.

1.1.1 FRÅGESTÄLLNINGAR

Vi kommer främst att undersöka hur förskollärare och förskolechefer arbetar för att nå läroplanens mål vad gäller:

- barnens trygghet och glädje på förskolan
- att tillgodose barnens behov
- att stödja barnens utveckling
- barnens delaktighet i verksamheten

1.2 DISPOSITION

Detta examensarbete har inledningsvis en presentation av studiens och våra egna personliga intressen i studiens område. Vi har i det inledande kapitlet med syfte och frågeställningar. I kapitel två har vi en bakgrund, där tittar vi på läroplanens historia och vad delar av den innehåller. Vi skriver även om vad tidigare forskning säger om bland annat barns olikheter och utveckling. I kapitel tre beskriver vi metoden för vårt arbete och vår studie. I kapitel fyra redovisar vi resultatet från vår studie. Kapitel fem diskuterar och analyserar vi vårt resultat och har även med en metoddiskussion. I kapitel sex knyter vi kort ihop arbetet med vår slutsatts. Vi avslutar med idéer på fortsatt forskning som har fångat vårt intresse under vår studies gång.

2. BAKGRUND

I detta kapitel har vi valt att redovisa förskolans historia, hur delar av läroplanen ser ut, är kvalitet viktig i förskolan och hur får man kvalitet i förskolan, barngrupperna och en förskola för alla.

2.1 FÖRSKOLANS HISTORIA

Hartman (2005) skriver om barnkrubbor som kom till i slutet av 1800-talet för att industriarbetande kvinnor skulle få hjälp med barn tillsyn. Det är därifrån vår förskola vuxit fram. Det var tillsyn och omsorg som var det primära behovet av barnkrubbor och barnträdgårdar. Därför löd barnomsorgen länge under socialstyrelsen och socialnämnden. Det var först på 1960-talet som staten gick in i verksamheten. På så vis var förskolan sist i utbildningssystemet att få fasta former.

Hur grundades då läroplanen? Hartman (2005) skriver om systrarna Moberg som år 1899 öppnade kindergarten där arbetet styrdes av Fröbels anda. Lärarna skulle vägleda barnen, inte undervisa. Man skulle möta barnets lust, därefter leda det in på goda vägar.

År 1968 påbörjades en barnstugeutredning som avslutades år 1972. Den byggdes på 75-års arbete i den dåvarande förskolan. Utredningen gav nya förutsättningar för förskolans arbete i landet. Verksamheten blev ordentligt granskad i en statlig utredning. Barnstugeutredningen arbetade fram målområden för förskolan, det var jag-uppfattning, kommunikationsförmåga och begreppsbildning. Med respekt och lyhördhet skall barnen bemötas som medmänniskor - de skulle stödjas i sin utveckling.

Både Granbom (2011) och Hartman (2005) nämner att socialstyrelsen år 1987 lade fram ett pedagogiskt program för förskolan där barnstugeutredningens linjer utvecklades. Det pedagogiska program som socialstyrelsen lade fram hade övergripande mål som togs upp som till exempel samhällsmål som trygghet och ansvar, personlighets utveckling, att förskolans arbetssätt skulle betona leken, lärandet och andra ämnesområden som ansågs viktiga i förskolan. Detta kan ses som ett steg mot förskolans egna och första läroplan, Lpfö98.

Granbom (2011) fortsätter att skriva om läroplanens utveckling då utbildningsdepartementet år 1996 tog över ansvaret för förskolan efter socialstyrelsen. Nu betraktades förskolan som en första del i barnens utbildning. År 1997 presenterades ett förslag på förskolans läroplan, det förslaget innebar att man skulle se lekens betydelse och mötet mellan människor som en förutsättning för att utveckla sin sociala förmåga. Det fanns även tankar om att man skulle ha tillit till sin egna förmåga och lust och använda det som en grund för ett livslångt lärande. Detta blev sedan förskolans läroplan år 1998.

Granbom (2011) skriver vidare att förskolans läroplan ses som en viktig punkt i förskolans förändring, därför reviderades läroplanen år 2010 för att förstärka förskolans uppdrag och även lyfta fram förskollärares pedagogiska ansvar. Alla barn ska i dag ha rätt till detta första steg i utbildningssystemet och sen 2009 har alla barn från hösten det år de fyller tre år rätt till kostnadsfri vistelse i förskolan 525 timmar om året.

2.2 VAD SÄGER FÖRSKOLANS LÄROPLAN?

Förskolans läroplan skriver tydligt att verksamheten ska anpassa till alla barn och att barnets behov ska tillgodoses, utveckling och lärande ska bilda en helhet. Förskolan ska stimulera utvecklingen hos barnen och de ska erbjudas en trygg omsorg. Verksamheten ska anpassas till alla barn. Barn som behöver stöd under kortare eller längre perioder ska erbjudas det med hänsyn till sina egna behov.

Läroplanen skriver i sitt första kapitel på flertalet ställen att förskolan ska se till alla barn och deras behov för att göra verksamheten trygg, rolig och lärorik för alla som deltar. Förskolan ska även på ett lustfyllt sätt lägga grunden för en livslång lust att lära. ”Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.” (Lpfö98, s.5)

Förskollärarna ska enligt läroplanen ansvara för att dessa mål i läroplanen blir genomförda på den förskola de arbetar. Även arbetslaget har ett ansvar i att målen uppfylls.

Tyvärr så nämns inte barnskötarna i läroplanen vilket Renblad (2012) skriver om. Målområdena i Lpfö98 har förtydligats och förskolläraren har fått ett särskilt, större individriktat ansvar. Det leder till att barnskötarna känner sig undanskuffade. Men Renblad (2012) hänvisar i sin studie att förskolecheferna menar att förskollärare och barnskötare behöver se varandras styrkor och att båda yrkesgrupperna är viktiga för förskolans kvalitet.

Palla (2009) menar att läroplanen har ett tydligt språk som säger att verksamheten i förskolorna ska vara trygg, lärorik och rolig för alla som deltar. Renblad (2012) fyller på och skriver att läroplanen även har lagt stort fokus på barns inflytande i verksamheten.

2.3 VARFÖR BEHÖVS KVALITÉ I FÖRSKOLAN OCH HUR FÅR MAN KVALITÉ I FÖRSKOLAN?

Renblad (2012) har gjort en studie på hur förskolans kvalitet påverkar barns välbefinnande. Genom fokusgruppsintervjuer med förskolechefer har hon kommit fram till slutsatsen att barns hälsa och välbefinnande är en följd av god kvalitet i förskolan. För att det ska ske behöver förskolan ständigt utvecklas för som Renblad (2012) menar att i och med att samhället ständigt förändras är det även viktigt att förskolan utvecklas och förändras och utveckling sker genom kvalitétshöjande arbete.

Renblads (2012) studie säger att välutbildad och kompetent personal är viktiga i förskolan. Men för att höja kvalitén på förskolan vad gäller omsorg och lärande krävs inte bara förskollärare utan även barnskötare, de har olika kompetenser som kan utnyttjas för att ge kvalitet på förskolan. Detta menar även Granbom (2011) att det är viktigt att det tas ett kollektivt ansvar i arbetslaget och att samarbetet i arbetslaget är en grundläggande faktor i arbetet med förskolan. Det är all personal på förskolan som har en viktig roll i barnens utveckling. Detta håller även Palla (2009) med om, hon skriver att all personal det vill säga barnskötare, förskollärare, förskolechefer och specialpedagoger har alla olika utbildningar och kompetenser men alla behövs, alla bidrar med något. Hon fortsätter och menar att kompetensen personalen har ska ses som en avgörande faktor för barns utveckling, välbefinnande och lärande. Hon menar även att personalen bör ha goda relationer, samarbeta och samverka med barnens bästa för ögonen. Renblad (2012) håller med om att barnen har rätt till en verksamhet som stödjer deras utveckling, ser till deras bästa, intressen och behov.

Och som Palla (2009) skriver att förskolan är en del av skolväsendet och en pedagogisk verksamhet så ger det möjligheter att skapa en trygg, berikande och lärande miljö. Men detta ställer också höga krav, bland annat på kompetensen hos personalen i förskolan.

Under barnens första fem levnadsår sker en stor utveckling som ligger till grund för barnets fortsatta liv. Renblad (2012) menar att arbetet förskolans personal gör har stor betydelse för barnen, då utveckling och välbefinnande under dessa år är avgörande för framtida möjligheter. Forskning har visat att förskolans höga kvalité ger en positiv inverkan på barnens framtida skolgång. Ur ett livslångt perspektiv har förskolan betydelse för barnen som vistas i den.

Göransson (2004) menar att det är barnens olikheter som ska styra undervisningen och se till att undervisningen anpassas till barnens förmågor. Det ligger på lärarens ansvar att inte lära ut färdig kunskap utan anpassa kunskapen efter individens kunskap och förutsättningar. Här håller även Palla (2009) med i vad Göransson (2004) skriver och menar att det då ställs stora krav på personalen för en förskola välkomnar alla barn oavsett förmåga, förutsättningar eller behov.

Men, som Renblad (2012) anser att vi får inte glömma att barnomsorgen ska vara rolig och lärorik, det är inte bara en transportsträcka till vuxenvärlden.

2.4 BARNGRUPPERNA I FÖRSKOLAN

Renblad (2012) skriver i sin studie att många barn idag tillbringar en stor del av dagen i förskolan. I svenska förskolan deltar 94,5 % av alla femåringar och förskolan omfattar alla barn mellan ett och fem år.

Granbom (2011) har i sin studie kommit fram till att personalen är överens om att barngrupperna i dag är för stora, men samtidigt har de diskuterat att de har stora möjligheter att påverka utformningen av verksamheten. De kan dela in barngruppen i mindre grupper, de såg även struktur och ordning som en möjlig lösning samt utformning av den fysiska miljön. Det framkom under diskussionerna idéer om att i lärarens arbete ingår det att hitta lösningar som hjälper barnen att utvecklas även om barngruppen är stora. Läraren har en kompetens att möta barnens behov. Deltagarna poängterar att varje barns individuella behov ska bemötas efter intressen och behov. Lärarna har även som uppgift att forma och införskaffa material som skapar lek och utveckling för barnen. Men Palla (2009) är tveksam till om personalen i en stor barngrupp hinner med att ha den planering och grupplanering som behövs för att göra verksamheten målinriktad och lärande. För om man inte kan planera, utvärdera och reflektera över barnens olikheter så faller verksamheten platt.

2.5 EN SKOLA FÖR ALLA

För att det ska bli enklare att kunna arbeta för en skola för alla så menar Lindstrand och Brodin (2007) att det måste ske en attitydförändring i samhället. Barn är alltid barn oavsett behov, det finns alltid något som de är bra på och det är det som måste lyftas fram och inte som det är nu, barnens brister.

Lindstrand och Brodin (2007) skriver om att vi borde sluta använda ordet behov och i stället

tänka oss att alla barn har rätt till en likvärdig skola. De fortsätter och menar att alla barn har olika förutsättningar och att de ska få den hjälp de behöver utifrån sina förutsättningar. Här håller även Tideman (2004) med om att alla ska få vara delaktiga utifrån sina egna förutsättningar och delta i och vara en del av det normala. Lindstrand och Brodin (2007) fortsätter och skriver även att det viktigaste är inte att jämföra barnen med varandra eller efter olika normer utan det som är viktigt är även det som läroplanen tar upp, att barnen görs delaktiga, att deras röster görs hörda och att de bemöts på ett värdigt sätt. De menar bland annat att vi måste lyssna på barnen och göra dem delaktiga i beslut som berör barnen. Detta håller även Björk-Åkesson och Granlund (2004) med om att det är personen själv som måste bedöma om han eller hon upplever sig som delaktig eller ej, det kan ingen annan bestämma. Även Willams och Pramling Samuelsson (2000) skriver om detta men även om att pedagogernas förhållningssätt är avgörande för hur kommunikation och samverkan mellan barnen utvecklas, det är förutsättningar för att barns förmåga att lösa problem. Det är viktigt att pedagoger uppfattar och synliggör barns olikheter att tolka och tänka. Genom att lyfta problemet och gruppens olikheter får både pedagog och barn fundera över hur alla ska kunna vara delaktiga i förskolans kommunikation. Genom att på ett positivt sätt uppleva detta läggs även grunden för barnens demokratiska fostran.

Men vi får heller inte glömma det Nordström (2004) skriver om att barn är alla olika och de behöver varandras olikheter för att kunna utvecklas. Men vi får inte glömma menar a.a att ett barn också behöver få känna delaktighet och att få bli accepterad i en grupp med likasinnade och likatänkande barn. Det höjer livskvaliteten hos barnen och deras hälsa. För blir skillnaderna för stora mellan barnens olika nivåer så stjälpes man istället för att hjälpa.

Varje barn ska få möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar står det i Skolverket (2010) och detta menar Palla (2009) är vad förskolans uppdrag handlar om, att en förskola ska omfatta alla barn och att alla barn deltar på sina villkor. Men tyvärr verkar det inte alltid vara så. Enligt en kommunenkät från 2004 som skolverket gjorde så blev resultatet att storstäderna oftast skapar specialavdelningar eller specialförskolor. Hur blev det då med en förskola för alla? Palla (2009) skriver vidare: ”i en förskola för alla är verkligen alla del i gemenskapen. alla har lika värde, ingen behöver integreras för ingen har varit segregerad. alla kan bidra, ses som värdefulla och ska få trivas.” (a.a., s.11.)

Palla (2009) fortsätter och menar att i en förskola för alla ses olikheter som en resurs och tas tillvara. Man måste se till varje individs inneboende möjligheter och förmågor. Det finns en respekt som är ömsesidig mellan vuxna-barn, barn-barn och vuxna-vuxna. Att det är viktigt att barnen får veta vad de kan, att de kan och hur de kan hjälpa varandra. Vi ska inte utjämna olikheter mellan människor utan se till att vi aktivt gör olikheterna till något naturligt och att vi hela tiden synliggör dem då blir det heller inget konstigt för barnen under sin uppväxt och senare i sitt vuxna liv att skapa bra möten mellan människor som både lika och olika dem själva.

Granbom (2011) skriver att lärarna framhåller att deras kunskap och kompetens är viktig för förskolan och barnens utveckling men de betonar att de måste ses som ett komplement till hemmen. De menar att deras kompetens bör ha en diffus karaktär så att föräldrarna inte tappar tilltron till sig själva. Nu är det nästan så som a.a skriver att: “vi har nästan blivit för bra” (s. 98) A.a fortsätter och skriver om några av deltagarna i en av fokusgrupperna som menar att de tillkännager att verksamheten i förskolan är så bra att föräldrarna känner att de inte behöver göra något för det gör förskolan. De menar att de måste hålla tillbaks lite så att föräldrarna ser vad som är viktigt att de gör.

Palla (2009) spinner vidare på det Granbom (2011) skriver att det är förskolans uppgift att tillsammans med föräldrarna se till att alla barn får möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Så skriver även Lpfö98, enkelt och koncist uttryckt kan man tycka men ändå innehållsrikt. Det är ändå vad som är grunden i förskolans uppdrag, att skapa en förskola där alla barn har en naturlig plats. Att alla barn deltar i verksamheten på sina villkor och att den omfattar alla barn.

Förskolecheferna i Renblads (2012) studie menar att efter att Lpfö98 införde föräldrakontakt som en arbetsform och personalen på förskolorna började skapa en kontakt med föräldrarna så har förskolan utvecklats positivt.

Läroplanen har likt skolan mer målstyrda lärprocesser. Barnen ska ges möjlighet att utvecklas och deras förmågor ska tas tillvara. Förskolecheferna i Renblads (2012) studie är eniga om att det är viktigt att barn känner sig trygga och respekterade, detta uppnås genom skapandet av trygghet och rutiner i verksamheten.

Granbom (2011) skriver att när personal är frånvarande blir det en stressfaktor i personalgruppen och det påverkar barnens välbefinnande negativt. Verksamhetens organisation får också stå tillbaka när det ofta anlitas vikarier.

3. METOD

Vi kommer i detta avsnitt att beskriva hur vi tänkt och gått tillväga i vårt val av metod, vårt val av informanter, de etiska aspekterna, hur vi har genomfört studien och bearbetat data och till sist studiens tillförlitlighet.

3.1 VAL AV METOD

Då syftet i vår studie inte var att vilja förklara eller dra säkra slutsatser så valde vi att göra en kvalitativ studie vilket innebär att vi ville försöka förstå och tolka vårt syfte. Vi ville även få ett djup i vår studie och det är lättare att få med en kvalitativ studie då man går djupare in i studiens syfte. I vår studie ville vi inte veta exakt hur många förskollärare och förskolechefer som följer läroplanens mål utan vi ville veta om de gör det och gå ännu djupare för att se hur de gör för att följa läroplanens mål med de resurser de har. Stukát (2005) skriver att om man vill göra en kvalitativ studie är en djupintervju det bästa verktyget. Med en djupintervju får vi, precis som det låter, en möjlighet att gå på djupet med vårt syfte i våra frågor. Det ger även oss som intervjuare en chans att få informatörens tankesätt och upplevelser utan att de påverkas av andra som till exempel vid en gruppintervju. Om våra informanter svarar nej eller ja på vår första fråga har vi en möjlighet att gå djupare genom att fråga om varför det är som de svarar och varför de tror att de är som de är. Det tog vi fasta på eftersom vi ansåg att det passade oss. Efter att ha läst på om olika intervjustarter i Björndal (2005) så bestämde vi oss också för att göra en intervjuguide. Det skulle underlätta för oss under intervjun så att vi verkligen fick svar på det vi ville veta så att inte intervjun vek av utifrån syftet i studien. Precis som Björndal (2005) beskriver att en intervjuguide bör se ut, att man har förutbestämda frågor att utgå ifrån så att man vet att man kommer få svar på de frågor man behöver i

studiens syfte. Men det lämnar ändå utrymme till intervjuaren att ställa följdfrågor till informatören om något skulle vara oklart eller om vi skulle vilja gå djupare i svaret och att ställa frågorna i den ordning som passar just det intervjutillfället. Man kan även kalla det en ostrukturerad intervju som Stukat (2005) skriver om. Det ställer höga krav på oss som intervjuare då vi behöver ha en bra förmåga att kunna lyssna av informatörerna för att kunna ställa de rätta följdfrågorna som oftast behövs efter att de förutbestämda frågorna ställts. Det vill säga att vi skrev frågor som gjorde att våra informatörer var tvungna att tänka till på varför de svarade positivt eller negativt på våra frågor och att de fick motivera sina svar genom att vi ställde våra följdfrågor till dem, utifrån vår intervjuguide.

3.2 UNDERSÖKNINGSGRUPP

Vi valde att göra studien i två olika kommuner i mellansverige för att vi som skriver denna studie bor i olika kommuner och är väl förtrogna med barnomsorgen och personalen i de kommuner vi bor i. Vi ansåg att det var bra för vår studie att ha insikt sedan tidigare i verksamheterna så att vi inte behövde sätta oss in i hur verksamheterna bedrivs och på så vis spara lite tid. Genom att vi känner personalen skulle det hjälpa oss under våra intervjuer, vi skulle kunna få en bekväm intervjumiljö med våra informanter genom att de var väl förtrogna med oss och att de skulle ha en redan påbörjad tillit till oss vilket också sparar tid i vår studie. Vår tanke från början var att intervjua två förskollärare och en förskolechef i varje kommun. Men på grund av tidsbrist hos förskollärarna så kunde endast två av fyra förskolelärare ta sig tid att svara på våra frågor. Detta ledde till att vi började fråga flera förskollärare om lov till att intervjua dem, vilket resulterade i att vi till slut hade fått positiva svar från fyra stycken till. Så totalt blev det sex förskollärare och två förskolechefer. Stukat (2005) skriver om bortfall, där nämner han att bortfall inte är bra för en studies tillförlitlighet om bortfallet blir för stort eller om man tror att de som inte vill vara med sitter inne med viktig information för studien. Men skriver han vidare att det är svårt att veta vad den bortfallna informanten kan ha tillfört studien. De förskollärare vi valde ut från början var de som vi ansåg hade mest att tillgodose oss i en intervju på grund av deras erfarenheter, utbildning och långa arbetstid i verksamheten. När då endast två av fyra kunde ställa upp insåg vi att det kunde bli ett för magert resultat i vår studie så vi beslöt att fråga flera förskollärare om de ville ställa upp på en intervju. Vi valde att fråga fyra personer eftersom vi inte visste om alla skulle svara positivt. Att vi valde att fråga alla fyra samtidigt i stället för en i taget var för att tiden var knapp och väntan på att få besked om de ställde upp eller ej skulle ta mycket tid från vår studie och om de då tackade nej så skulle väntan på nästa svar dröja igen. Att vi valde förskollärare och inte barnskötare var för att förskollärarna är ansvariga för att förskolan följer läroplanens mål. Att vi valde att även intervjua förskolecheferna var för att de är pedagogiskt ansvariga i verksamheten och vi ville undersöka hur och vad förskolechefen gjorde för att se till att målen uppfylldes och vad chefen gjorde för att hjälpa sina förskollärare i sitt arbete på förskolan.

Som vi skrev tidigare i stycket ovan så försökte vi välja de informanter som vi var väl förtrogna med och hade ett bra samspel med sedan tidigare för att kunna få en så avslappnad intervjumiljö som möjligt. Vi tittade även på hur länge de har arbetat inom barnomsorgen, vilken erfarenhet och utbildning de har. Detta skriver Stukat (2005) om vid val av undersökningsgrupp till en kvalitativ studie, att man bör välja informanter efter de svar man tror att de kommer bidra med. Eftersom vi i vår kvalitativa studie inte är ute efter vilka och hur många som har de olika uppfattningarna utan vi vill se vilka olika eller lika uppfattningar som finns om vårt syfte så försökte vi även att välja de informanter som vi ansåg inte vara rädda för att säga vad de anser om hur just det arbetet ser ut på sin förskola. Stukat (2005)

menar just detta att i en kvalitativ studie är det inte de ”vanliga” människorna man är ute efter utan man letar ofta efter vilka olika uppfattningar det finns.

3.3 ETISKA ASPEKTER

Vi har under arbetet utgått ifrån de fyra forskningsetiska aspekterna som Stukát (2005) ”Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap” skriver om, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Med det menar vi att vi har informerat våra informanter om vår studies syfte och vad vi vill att våra informanter ska göra det vill säga att vi vill intervjua dem. Vi har även informerat dem om att deras medverkan är frivillig och att de när som helst kan avbryta sin medverkan. Detta gjorde vi i missivbrevet som vi skickade ut till våra blivande informanter. I och med att vi skickade ut missivbrev så bad vi också om deras samtycke till att medverka i vår studie. Innan vi skickade ut missivbreven frågade vi förskolecheferna om tillåtelse att bedriva vår studie på deras förskolor. I missivbrevet skrev vi också att informanterna skulle vara konfidentiella och att endast utbildning och år i yrket skulle nämnas i uppsatsen.

För att våra informanter skulle känna sig trygga med oss under intervjuerna så nämnde vi de fyra forskningsetiska aspekterna igen innan vi började intervjua, då nämnde vi även att den information vi fick utav dem endast skulle användas i vår studie och inget annat.

3.4 GENOMFÖRANDE

Vi började med att tala med respektive förskolechef och fråga om vi fick utföra vår studie inom deras rektorsområde. När vi fått klartecken från förskolecheferna började vi skriva ett missivbrev som vi gav till informanterna när vi besökte de förskolor de arbetade på. Därefter började vi arbetet med att fastställa intervjufrågorna till förskollärarna och förskolecheferna. När frågorna var klara tog vi åter kontakt med förskolorna via e-post och personlig kontakt för att boka intervjutid.

När själva intervjutillfället kom hade vi valt en miljö där informanten kände sig trygg, oftast på förskolan där de arbetade, och där vi fick vara ostörda under intervjun. Endast en av våra åtta informanter gick med på att bli inspelad under intervjun. De andra sa ifrån om att bli inspelade med motiveringen att de tyckte att det skulle bli svårt att slappna av och föra ett naturligt samtal under intervjun med en bandspelare framför sig. Därför valde vi att vara båda två under intervjun. Stukát (2005) skriver om just detta i sin bok ”Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap” att man kan välja att vara två personer under en intervju för att kunna få ut mera av varje intervju. Dels för att som i vårt fall då vi inte fick banda alla intervjuer välja att ha olika fokus under intervjuerna. Den av oss som var mest förtrolig med informatorn ställde frågorna och den andre skrev ner det som sades. Men också för att två personer kan upptäcka mer än en person under intervjun. En nackdel med detta är att informanten kan känna sig osäker och i underläge men vi försökte skapa en positiv stämning i rummet innan själva intervjun började genom att vi berättade lite om oss själva, vår utbildning och vår relation som studiekamrater och vi tog åter upp vad som stod i missivbrevet och att de när som helst kunde avbryta intervjun om det inte kändes bra och att det som sades bara skulle användas i vår studie och att de skulle få fingerade namn i studien och att inga namn, orter, förskolor skulle nämnas i studien. Att vi valde att ge alla informanter mansnamn var helt enkelt för att inte riskera att avslöja identiteterna hos informanterna då det bara var en man

och resten kvinnor. Skulle vi bara byta ut namnen mot andra namn inom samma kön skulle det vara lätt att veta vad mannen respektive kvinnorna hade svarat och då hade informanternas konfidentialitet brutit och den informationen var heller inte av intresse i vår studie.

Vi började med förskollärarna och ställde några bakgrundsfrågor som behandlade informanternas utbildning, hur länge de har arbetat inom barnomsorgen, hur många anställda och barn det är på förskolan de arbetar och vilken utbildning de övriga anställda har på förskolan. De efterföljande frågorna berörde de frågeställningarna vi har i vår studie, det vill säga hur informanterna anser att de ger barnen trygghet och glädje, tillgodoser barnens behov, stödjer barnens utveckling och att barnen får vara delaktiga i förskolans verksamhet på den förskola de arbetar på. Efter varje grundfråga fanns olika följdfrågor att ta till beroende på om informanten svarat positivt eller negativt på frågorna så att informanterna fick utveckla sina svar. De fick även svara på varför deras arbete inte lyckats eller lyckats bra, de fick motivera sig i hur de såg på sitt sätt att arbeta med detta på förskolan och om de skulle vilja göra något annorlunda. De fick även svara på vad de ansåg vara de viktigaste i det arbetet och varför. Förskolecheferna fick liknande bakgrundsfrågor som förskollärarna, om deras utbildning och hur länge de arbetat inom barnomsorgen. När vi intervjuade förskolecheferna var vi mera intresserade av att få reda på hur de arbetade efter dessa specifika mål i läroplanen som pedagogiskt ansvarig. Följdfrågorna till förskolecheferna handlade om hur de gör för att utveckla målen och vad de gör för att stötta förskollärarna i deras arbete med dessa mål.

Totalt skrev vi 29 frågor varav 20 var följdfrågor (bilaga 1) till förskollärarna och till förskolecheferna skrev vi 15 frågor varav åtta var följdfrågor (bilaga 2).

3.5 BEARBETNING AV MATERIAL

Efter att vi genomfört alla intervjuer så började vi arbetet med att renskriva de anteckningarna vi hade från intervjuerna utan bandspelare. Vi skrev också ut intervjun med bandspelare så exakt som möjligt. Men enligt gällande skriftspråksregler valde vi bort harklingar, pauser och skratt och liknande eftersom vi ansåg att det inte var av speciell vikt för innehållet i intervjun. Men även för att spara tid i vår studie då detta tar mycket tid i anspråk. När detta var klart påbörjades arbetet med att läsa igenom resultaten av intervjuerna om och om igen för att försöka se och bilda oss en uppfattning av om det fanns skillnader och eller likheter mellan de olika svaren. Vi kom fram till att alla informanter tyckte och tänkte lika men att det fanns olika sätt att hantera och arbeta med de olika målen i läroplanen. Vi diskuterade även oss emellan vilken uppfattning vi hade fått av svaren och om vi hade olika eller lika åsikter. Här diskuterade vi mycket om vilka olika uppfattningar vi hade fått under intervjun av informanterna. Om vad de egentligen sa och menade. Men vi kom alltid fram till samma slutsats om vad informanterna hade svarat.

3.6 STUDIENS TILLFÖRLITLIGHET

Vi anser att vi med våra intervjufrågor har fått en inblick i förskollärarnas arbetsätt som kan hjälpa oss med svar på vår studies frågeställningar. Men vi är medvetna om att då vi var väl förtrodda med våra informanter redan innan intervjutillfället så kan våra förutfattade meningar om informanterna och även deras arbetssätt, ställa studiens tillförlitlighet på kant. Vi har även tänkt på att våra informanter kan ha känt sig tvingade att svara positivt på frågorna då de har en skyldighet att följa läroplanen.

Att vi även valde att göra en kvalitativ undersökning gör att vi visserligen får ett djup i vår undersökning men även att det är våra egna tolkningar av intervjuerna och litteraturen som ger studiens resultat. Våra egna tolkningar i sig bygger på våra egna erfarenheter, både i livet och inom barnomsorgen. Detta skriver Stukát (2005) om att huvuduppgiften i en kvalitativ undersökning inte är att förklara, förutsäga och generalisera utan att man vill förstå och tolka de resultat man får fram. A.a fortsätter och menar att de som tolkar och försöker förstå svaren gör det genom att använda sina egna tankar, erfarenhet och känslor. Det kan vara svårt att vara neutral och inte lägga sina egna åsikter bakom resultatet av intervjuerna men vi har försökt att hålla en neutral nivå och vi har även påmint varandra om att inte låta våra egna åsikter styra resultatet utan det är vad våra frågor har fått för svar som ska vara en del av resultatet tillsammans med den vetenskapliga litteratur som vi har läst och satt oss in i till vår studie.

4. RESULTAT

Vi har intervjuat två förskolechefer som vi kallar Olle och Pål. Vi har även intervjuat förskollärarna Anders, Bengt, Caesar, Daniel, Erik och Fredrik

4.1 HUR SER FÖRSKOLECHEFER OCH FÖRSKOLLÄRARE PÅ LPFÖ98?

Förskolechefen Pål berättar om sin förskola och berättar att han väljer mål att jobba med genom att välja och hitta en profilering för förskolan. Den andra förskolechefen Olle anser att barnen på förskolan varje dag ska möta det som står i läroplanen. Olle säger att han lyfter läroplanen väldigt mycket i sitt arbete och anser att han inte vill plocka ut något särskilt mål ur den utan vill att den ska ses som en sammanhållen plan som förskolan arbetar efter och att man inte bara ska titta på den lilla detaljen utan tänka stort kring den. Olle menar att ju längre man jobbar och ju mer man läser i läroplanen så ändras innebörden i den, något som han ser som positivt och samtidigt belyser vikten i att hela tiden och ständigt diskutera och arbeta med läroplanen. Olle menar även att hela arbetslaget har ansvar att arbeta efter läroplanen även om förskollärarna har det övergripande ansvaret. Detta gör att Olle även uppmanar vikarier att läsa läroplanen för att de ska veta vad förskolans verksamhet grundar sig på och vad den har för mål med verksamheten.

Två av förskollärarna Anders och Bengt menar att de inte jobbar efter läroplanen till 100 %. Anders menar att det har att göra med att pedagogerna stretar åt olika håll och Bengt att det är förskollärarna som har den mesta kunskapen om läroplanen.

Bengt, Daniel och Fredrik tar alla tre upp saknaden av planeringstid och reflektionstid som en brist för att kunna utföra sitt arbete på bästa sätt. De menar att för att kunna uppmärksamma och uppfylla de behov som barnen har så behöver de mer tid för reflektion. Daniel önskar även fler personaltimmar för att kunna arbeta mer efter läroplanens mål.

4.2 TRYGGHET I FÖRSKOLAN

Alla förskollärarna är överens om att verksamheten är trygg och rolig. De menar även att det är viktigt att under inskolningen få en bra kontakt med föräldrarna. Trygga föräldrar genererar i trygga barn säger de alla och är överens om att tryggheten smittar av sig på barnen. Förskollärarna menar att det är viktigt att se barnen och att de möts upp när de kommer till förskolan. Som Daniel säger är inte barnen trygga och tycker verksamheten är rolig kan de heller inte utvecklas och lära sig saker. De menar även att det är viktigt med ett gott samarbete med föräldrar samt en kontinuerlig dialog med föräldrar.

Förskolechefen Pål menar att arbetet med likabehandlingsplanen ligger som grund för trygghetsarbetet i förskolan. Han säger även att han ger pedagogerna olika ansvarsområden för att stärka arbetet kring tryggheten. De arbetar även med kompiskort i verksamheten, något som han anser är viktigt. Korten beskriver en händelse som gestaltar olika möten mellan barn både positiva och negativa möten. Pedagoger och barn diskuterar kring dessa och hur man bör agera som en bra kompis.

Även Olle menar att det är viktigt med trygghet. Men han ställer sig frågan vad är trygghet.

Han har i sitt område haft diskussioner med pedagogerna om just trygghet och han menar att det ska vara tryggt att komma till förskolan. Man ska kunna känna trygghet i att lämna sitt barn och barnet ska känna trygghet i att bli lämnad, men sen tänker Olle ett steg till. Han menar att känner man denna trygghet utan att också känna ett välbefinnande så är inte tryggheten fulländad. Barnen behöver nå trygghet och välbefinnande för att vistelsen på förskolan ska kunna bli lärorik. Olle menar att trygghet handlar mycket om bemötande, hur man bemöter och blir bemött. Olle menar att ett barn som står ute och är arg kanske man behöver lägga en arm om eller krama om. Inte för att det är fel att vara arg utan för att ge barnet trygghet i sin känsla och hjälpa barnet att hantera den.

Olle menar att det är viktigt att medlemmarna i arbetslaget är trygga med varandra och att de kan säga och tycka som de vill och att de lyssnar på varandra. Olle menar även att han tror att föräldrar ofta känner att de kommer in på förskolans territorium där förskollärare är proffs och därför kan känna att de inte vill göra fel. Han menar att genom en tydlig dialog där både förskolans pedagoger och föräldrar informeras om och pratar om sådant som kan kännas irriterande ökar barnens möjlighet till välbefinnande i förskolan. Även Fredrik menar att det är viktigt att kunna samtala kring barnet mellan hem och förskola för att få en komplett bild av vad barnet behöver, för att skapa trygghet och för att stärka och stötta.

4.3 UTVECKLING OCH LÄRANDE I FÖRSKOLAN

Olle menar att på arbetsplatsträffar och utvecklingsgrupper är det viktigt att lyfta utveckling och lärande och att ständigt diskutera det. Han menar även att det är viktigt att se vad som händer i verksamheten och att skapa kontakter med barnen. Olle säger att det är viktigt att alla i arbetslaget har en pedagogisk relation till varje barn och att det är alla som arbetar efter läroplanen. Inte bara förskollärarna, men de har ett större ansvar att se att det finns ett pedagogiskt arbete. Är det något som inte fungerar så är det förskolläraren som ska se till att det fungerar. Förskollärarna har en djupare kompetens eftersom de studerat en längre tid. Men alla i arbetslaget är lika viktiga och det är viktigt att alla känner det för att få ett bra arbetsklimat. Pål säger att han ger förskollärarna feedback på dokumentation samt skickar sin personal på fortbildning.

Caesar, Daniel och Erik menar att de tar tillvara på barnens intressen och funderingar. Daniel säger att det är viktigt att titta på vad som passar den gruppen man är i, tidigare har man haft arbete med matematik men med den gruppen han jobbar i nu fungerar det inte. De ser att barnen nu är mer intresserade av teknik så då väljer de att arbeta med det istället. Fredrik tar även upp samlingen som ett moment som de anpassar efter barnens behov och förutsättningar. De arbetar just nu mycket med språket eftersom de menar att behovet finns i gruppen.

Erik säger att de ständigt omger sig av bilder och planscher på bland annat djur, natur, bokstäver och siffror som de sedan tittar på vid flera tillfällen under dagen. Han säger även att mycket lärande sker under måltiderna då man har möjlighet att samtala med barnen kring deras funderingar och frågor. Erik berättar att man märker att barnen lär sig då de känner igen bokstäver, siffror och annat som de ser på planscherna i olika sammanhang.

Caesar berättar att de arbetat med matematik och att barnen då visat hemma att intresset för ämnet ökat. Daniel säger att de dokumenterar och uppmärksammar barnens framsteg i deras portfolio. Han säger även att det är viktigt att barnen får utvecklas och lära sig i sin egen takt

och att de får en passande utmaning efter sina egna förutsättningar. Det är viktigt att barnen har roligt säger Caesar, så att man inte tar glädjen att lära ifrån barnen utan att man istället låter den växa. Samt att man ger barnen förutsättningar att ta reda på sina funderingar och uppmuntrar det. Bengt och Fredrik håller med, barnen ska få utvecklas i sin egna takt och efter sina förutsättningar. Alla är inte stöpta i samma form som säger Bengt.

Anders, Bengt, Daniel och Fredrik önskar att de hade mer planerings och reflektionstid och mer resurser för att kunna anpassa verksamheten utifrån barnens behov. Daniel önskar även mer tid för att kunna dela in barnen i flera små grupper för att samtala med dem i grupp och enskilt.

4.4 VERKSAMHETENS ANPASSNING EFTER BARNENS BEHOV

Förskolläraren Anders menar att det är viktigt att dokumentera för att se barnens utveckling och egna behov. Han menar att de skulle kunna bli mycket bättre på det, för att kunna anpassa den pedagogiska miljön för att främja lärandet. De skulle kunna ha ett mer medvetet arbetssätt om just detta. Bengt menar att det skulle underlätta om personalgruppen hade samma synsätt på läroplanen, då skulle verksamheten och arbetet i barngruppen lättare kunna komma framåt i arbetet med barnens individuella behov.

Förskolechefen Olle menar att det är viktigt med pedagogiska samtal och planeringar samt att man ser över barngruppen och vad den behöver. Han säger att han upplever det som att förskollärare ofta säger till honom att han måste göra något. Han får då känslan av att de vill ha mer resurser. Men han menar att man som förskollärare har en kompetens och ett tankesätt som borde göra att man istället för att äta ett problem försöker att lösa problemet.

Daniel berättar att när de gjort grupper har de anpassat dem till barnens behov. Han berättar om ett barn som behövde vara i en liten grupp med bara några kompisar för att fungera bäst. Då löste man det så att barnet fick vara i en liten grupp vid matsituationerna, sagan och vid temaarbeten som normalt annars har stora barngrupper. Barnet får även varje dag sitta vid datorn på speciella tider för att kunna skärma av omgivningen och koppla bort kamraterna. Övriga barn får använda datorn två gånger i vecka och då 15 minuter åt gången, men de accepterar att man anpassar reglerna efter barnets behov. Olle menar att han kan stötta pedagogerna med lösningar i verksamheten men de måste våga lyfta sina frågor och ha det förhållningssättet att ta reda på bakgrund och orsak.

Fredrik ha tidigare berättat att de arbetar med språket, de tar till vara varje situation under dagen och samtalar med barnen, han hade dock önskat att alla i arbetslaget haft högskoleutbildning så att alla haft förståelse för ämnet.

Förskollärarna menar att det är viktigt att alla barnen blir sedda under sin tid på förskolan och att varje barn blir sedd utifrån sina egna behov. Men en av de önskar även mer personaltimmar så att de kan dela upp sig mycket mer i små grupper.

4.5 DELAKTIGHET I FÖRSKOLAN

Bengt, en av de förskollärare vi pratat med, menar att de skulle kunna bli mer lyhörda för

barnens intressen. Han menar att de måste låta barnen tänka och fundera på vad de vill. Han säger även att de allt för ofta matar barnen med aktiviteter och att allt oftast serveras. Här har även förskolechefen Olle erfarenhet av att ett tema som kommer ifrån ett barn oftast fångar barnen med ett växande intresse samt att intresset håller över en längre tid. Olle menar även att det är en del av det som i läroplanen menas med utforskade arbetssätt, något som förskolan ska jobba med.

De övriga är eniga om att de kommit långt i arbetet, de berättar att de har mycket och ett varierat utbud av material framme för barnen att välja på. Barnen har även möjlighet att välja när på dagen de vill gå ut. Visst finns det tillfällen då det barnen vill göra inte är genomförbart säger Daniel, som till exempel att snickra. Är man ensam med barnen kanske de får vänta men oftast så går det att genomföra. Flera av förskollärarna berättar även att de med jämna mellanrum byter ut materialet och att de då försöker att lyssna på barnen och göra dem delaktiga i det arbetet. Olle tar även upp att det är viktigt att som pedagog vara närvarande och fundera över vad som händer i verksamheten.

Caesar, Daniel och Erik berättar att barnen har egen barnplanering, där får de planera en aktivitet för några i gruppen eller för alla. De får fritt välja vad de vill göra och oftast går det att genomföra. Erik berättar även att barnen turas om att hålla i samlingen. De får då ta med sig något hemifrån som de vill berätta om eller visa, de får välja sånger, ramsor eller annat material som de vill att samlingen ska kretsa runt.

Bengt menar att det är viktigt att hjälpa barnen och fylla på deras "ryggsäckar" med erfarenheter som de senare kan plocka upp och använda sig av. Alla förskollärarna menar även att det är viktigt att lyssna på barnen och att förstå deras önskan även om den inte går att genomföra. Olle poängterar att det är viktigt att ge barnen tid. Han menar att pedagogerna i förskolan ibland behöver släppa sin pedagogiska planering bara för att ge barnen tid att exempelvis klä på sig även om barnet bara hinner vara ute en liten stund, eller släppa sitt utflyktsmål och sin planering bara för att titta på en mask som barnen hittar och finner intressant. Olle menar att det kan ge så mycket mer om det kommer ifrån barnen själva och att det är det som barnen finner intressant.

5. DISKUSSION

Lever personalen på förskolan upp till Lpfö98's mål? Det råder delade meningar om den saken och även om vad förskolan, förskollärare och förskolechefer kan göra för att uppfylla läroplanen.

5.1 GENERELLT ARBETE KRING LPFÖ98

Vi tar tidigare upp historien kring läroplanen och dess betydelse för förskolan och barnen som vistas där, Granbom (2011) skriver att utbildningsdepartementet har beslutat att alla barn ska ha rätt att vistas i förskolan och då delta i arbetet kring Lpfö98, ändå menar två av förskollärarna att de inte arbetar efter läroplanen till 100 %. Enligt läroplanen är det hela arbetslaget som har ansvar för verksamheten men ändå får vi uppfattningen att det inte är så, då en av förskollärarna säger att det är bara förskollärarna som har kunskapen om läroplanen

troligtvis skulle det då underlätta om man gör som Olle säger att man ständigt har med, lyfter och diskuterar Lpfö98. Kunskapen om den borde då öka generellt i arbetslaget.

Det är som läroplanen säger att förskollärarna har ansvar för att läroplanen följs men Renblad (2012) och Palla (2009) menar att förskollärare och barnskötare behöver se varandras styrkor och dra nytta av dem i arbetslaget. Granbom (2011) håller med om detta då hon menar att det är ett kollektivt ansvar i arbetslaget. Olle får här stöd i sin tanke att även vikarier bör veta vad Lpfö98 står för då den ska spegla arbetet i förskolan.

5.2 PEDAGOGERNAS BETYDELSE FÖR VERKSAMHETEN

Tidigare var förskolan en form av barnpassning men när den nu är en del av skolväsendet menar Palla (2009) att det ger möjligheter för trygghet och lärande. Men det krävs kompetent personal som har goda relationer och samverkar för barnens bästa. Alla pedagogerna tar upp tryggheten som något extra viktigt, tryggheten är grunden för välbefinnande, lärande och utveckling menar pedagogerna.

Renblad (2012) menar även att personalen har stor betydelse för barnens utveckling. Daniel tar upp tryggheten som något extra viktigt för att ha roligt och lära och menar att ett gott samarbete med föräldrarna är viktigt. Samtidigt säger Olle att det är viktigt att komma ihåg som pedagog att föräldrar kan känna att de är i underläge i förskolan då pedagogerna ofta ses som proffs på barn. Olle menar här att det är viktigt att använda sin kompetens till att öka barnens välbefinnande i förskolan i sitt samarbete med föräldrarna precis som Palla (2009), Renblad (2012) skriver och även Granbom(2011) får fram av sin studie där lärarna betonar att de ska se sig som ett komplement till hemmet. Olle och Fredrik belyser även det viktiga samarbetet mellan hem och förskola som får stöd hos Granbom (2011).

Något som kommit upp under studien är att tre av förskollärarna tar upp bristen på tid som en brist i arbetet. De menar att om personaltimmar, planeringstid och reflektionstid skulle finnas i en större omfattning så skulle de kunna upptäcka och tillgodose barnens behov. Här säger Olle att reflektionen är en ständigt pågående process som man själv gör efter varje moment och sen tar med sig till diskussion då tillfälle ges. Olle menar även att det ges stora friheter inom den utlagda tiden för personalen att själva styra över planering av den. Även Granbom (2011) har i sin studie fått fram att det hänger mycket på hur pedagogerna spenderar och planerar tiden. Även om de håller med om att grupperna är stora menar de att det själva kan styra över verksamheten, genom indelning i grupper och utformning av miljön.

Vi kan känna en viss negativ stämning hos förskollärarna när de pratar om att de behöver mer tid. Även Olle har känt att det kan vara så bland pedagogerna men att han menar att man behöver se vad som går att göra i stället för att bara älta problemen. Vilket Granbom (2011) stödjer med sin studie. Men som Palla (2009) däremot går emot, hon menar att lärarnas uppgift är att göra verksamheten målinriktad och lärande och finns då inte tiden till det menar hon att verksamheten faller platt. Olle anser att förskollärare borde ha den utbildningen och det tankesättet att de ser lösningar istället för problem, men är det kanske ändå svårt att göra det om tiden inte finns?

Handlar det då om pedagogernas förhållningssätt om läroplanens mål uppfylls? Lindstrand & Brodin(2007) menar att ordet behov borde bytas ut till alla barns rätt till en likvärdig skola,

det är barnens förutsättningar som ska styra verksamheten. Det är ändå något som vi sett sker ute på förskolorna, Daniel berättar hur de ha anpassat gruppindelningen efter ett barns behov. Palla(2009) tar även upp barns olikheter som en resurs, något som även Williams & Pramling Samuelsson (2000) menar att man behöver belysa grunden för demokrati. Vi måste lära barnen att uppskatta varandras olikheter och se till att barnen använder dem till att göra något positivt istället för att tala om allas olika brister.

Så går det nu att ha en skola för alla där behov, utveckling, lärande och trygghet utvecklas efter barnens egna behov? När vi skrev vår A-uppsats för ett år sedan så ansåg vi att det var svårt. Pedagogerna menade att de inte kunde tillgodose alla barns behov på grund av stora barngrupper och dåligt med resurser, det saknades planerings och reflektionstid.

Idag får vi ändå positiva tankar om vårt blivande yrke. Även fast fyra av sex av de vi pratat med fortfarande hävdar att det behövs mer tid för planering, reflektion och mer personaltimmar så känner de ändå att de anpassar verksamheten efter barnens behov. I frågan om trygghet så är alla överens om att det är viktigt med trygghet och de anser alla att barnen är trygga hos dem. De menar även att de kan urskilja olika barns behov av trygghet vilket tyder på att de ser alla utifrån deras egna förutsättningar. Däremot vad gäller barnens utveckling och anpassning av verksamheten efter barnens förutsättningar menar dessa fyra av personalen att det är svårt att planera verksamheten och anpassa den när de saknar planeringstid, Fredrik säger även att de inte har tid att planera för ett barn som har behov av särskilt stöd. Fredrik menar även att det skulle vara lättare om alla i arbetslaget hade högre utbildning och mer kunskaper. För att kunna hjälpa barnen. Som Bengt antyder kanske det även skulle hjälpa arbetslaget att dra åt samma håll och inte streta åt olika.

5.3 METODDISKUSSION

På grund av den tidsbrist som både informanterna och vi hade så kanske en enkät hade gjort att vi hade kunnat få in flera svar från flera informanter och flera förskolor. Men då hade vi missat det djup vi var ute efter i vår studie, vi ville veta hur de arbetade för att följa läroplanen och det hade varit svårt att få de svaren med hjälp av en enkät Det är också en nackdel med att få in många enkätsvar för det tar också mycket tid att sammanställa de svaren. Att intervjua flera informanter var aldrig något alternativ då både intervjuer och efterarbetet med att transkribera dem tar mycket tid. Men vi anser att de svar vi fått har gett oss en möjlighet att titta på vår studies syfte.

Varför så många av våra informanter, sju av åtta, valde att inte bli inspelade är svårt att svara på, men det är något som vi har tagit i beaktande då mycket information försvinner när man inte hinner skriva ner allt som sägs under en intervju. Det kan ha varit så att de inte var så väl förtrogna med oss som intervjuare som vi ansåg. Bara för att vi fungerar ihop i personalgruppen behöver det inte innebära att förtroendet följer med in i ett stängt rum med informanten och två intervjuare. Tyvärr upplevde vi ibland också en viss stressfaktor hos våra informanter, därför blev deras svar ganska korta och oprecisa även om vi försökte att få djupare svar med hjälp av våra följdfrågor. Denna stressfaktor anser vi kom av att just dessa informanter inte egentligen hade tid att svara på våra frågor, men de ville gärna hjälpa oss i vår studie. Resultatet blev dock kortfattade svar. Hur vi till nästa gång ska kunna undvika denna tidsbrist vet vi inte i dagsläget, eftersom det beroende på personalbrist och stress på arbetsplatsen där informanterna arbetade. Ändå fick vi svar som vi har haft nytta av i vår studie så vi har inte velat vara utan dessa informatörer.

6. AVSLUTANDE REFLEKTIONER

Reflektioner som vi gör efter vår studies resultat är att förskollärarna efterlyser mer planeringstid för att på ett bättre sätt kunna planera och utveckla verksamheten efter barnens behov. De menar att tid för det saknas vilket gör att vissa barn inte får det de behöver. Men ändå till skillnad från Holm & Molarin (2012) då det kändes hopplöst i förskolan så känns det nu som om det finns hopp. Även fast förskollärare för ett år sedan inte ansåg sig kunna tillgodose barnens rätt enligt Lpfö98 har de idag ändrat uppfattning. Kanske var det för att frågorna ställdes annorlunda och var mer knutna till Lpfö98, kanske fick de fundera på vad de faktiskt gör i stället för att fokusera på vad de inte gör. Det gäller att se möjligheterna och inte bara älta problemen. Se till att söka en lösning och inte bara prata om problemen. Det är något som vi tar med oss ut i verksamheten. Lagg energin på de rätta sakerna, de som får oss och barnen att växa. Det gör vi genom att se till att använda oss av den kunskap och erfarenhet vi har i yrket och framför allt tillsammans i arbetslaget. Att vi även ser till att bygga på och förnya vår kunskap genom olika kurser under våra verksamma år är något som både vi själva och våra chefer arbetar för.

7. VIDARE FORSKNING

Detta arbete skulle kunna göras bredare, en intressant aspekt skulle vara att höra hur barnskötarna ser på samma frågor. Är de så insatta som de ska vara i Lpfö98 eller inte? Kanske tillåts de inte ta ansvar då förskollärarna menar att de är de som besitter kunskapen. Det skulle även vara intressant att titta på detta på flera förskolor, ha fokus gruppintervjuer där man direkt kan ställa motfrågor till förskollärarna utifrån de svar förskolechefen ger och vice versa. Det skulle även vara intressant att prata med föräldrar och höra hur dem anser att barnen är trygga, delaktiga, hur de utvecklas och hur de lär sig.

REFERENSLISTA

- Björck-Åkesson, E & Granlund, M. (2004). Delaktighet - ett centralt begrepp i WHO:s klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF). IB. Gustavsson (Red.). *Delaktighetens språk*. (s.29-46). Studentlitteratur AB, Lund
- Björndal, Cato R.P. (2005). *Det värderande ögat*. Cato R.P. Björndal och Liber AB, Stockholm
- Granbom, I. (2011). "Vi har nästan blivit för bra": lärares sociala representationer av förskolan som pedagogisk praktik Doktorsavhandling, Högskolan i Jönköping. Från <http://hj.diva-portal.org/smash/get/diva2:442237/FULLTEXT01.pdf>
- Göransson, K. (2004). Undervisning - lärande - delaktighet. IB. Gustavsson (Red.). *Delaktighetens språk*. (s.215-229). Studentlitteratur AB, Lund
- Hartman, S.G. (2005). *Det pedagogiska kulturarvet: traditioner och idéer i svensk undervisningshistoria*. Natur och kultur, Stockholm
- Lindstrand, P & Brodin, J (2007). 'En skola för alla.: Om barns och ungas rätt till delaktighet', *Socialmedicinsk tidskrift*, :3, s. 257-270
- Nordström, I. (2004). Delaktighet på jämlika och ojämlika villkor - om lindrigt utvecklingsstörda skolbarns relationer och samspel med kamrater. IB. Gustavsson (Red.). *Delaktighetens språk*. (s.201-211). Studentlitteratur AB, Lund
- Palla, L. (2009). *En förskola för alla: tre artiklar om förskola och (special)pedagogik*. Kristianstad: Kunskapsgruppen för specialpedagogik, Sektionen för lärarutbildning, Högskolan Kristianstad Från <http://hkr.diva-portal.org/smash/get/diva2:456390/FULLTEXT01>
- Renblad, K & Brodin, J (2012). Kvalitén i förskolan påverkar barns välbefinnande *Socialmedicinsk Tidskrift*. 89:4-5, 416-424
- Skolverket (2010). Läroplan för förskolan Lpfö98. ([Ny, rev. utg.]). Skolverket, Stockholm
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Studentlitteratur, Stockholm
- Tideman, M. (2004). Lika som andra - om delaktighet som likvärdiga levnadsvillkor. IB. Gustavsson (Red.). *Delaktighetens språk*. (s.119-134). Studentlitteratur AB, Lund
- Tideman, M., Rosenqvist, J. Lansheim, B., Ranagården, L. & Jacobsson, K. (red.) (2004). *Den stora utmaningen. Om att se olikheter som resurs i skolan*. Högskolan i Halmstad, Malmö högskola
- Williams, P & Pramling Samuelsson, I (2000). Barns olikheter - en pedagogisk utmaning. *Pedagogisk Forskning i Sverige*. 5:4, s. 284-306

Opublicerade källor

- Holm, T & Molarin, A. (2012). *En förskola för alla - en utopi eller en verklighet*. A-uppsats. Gävle Högskola. Akademin för utbildning och ekonomi.

Missiv

Till Dig som arbetar på förskolan

Vi heter Anna Molarin och Therese Holm och är två studenter från Högskolan i Gävle som utbildar oss till förskollärare. Vi börjar nu vår sista termin och ska skriva vårt examensarbete.

I läroplanen för förskolan Lpfö98 står det skrivet att förskolan ska arbeta utifrån barnen och efter barnens behov. Förskolan ska främja alla barns utveckling, alla barn ska få vara delaktiga i verksamheten och bilda sin egna uppfattning. Verksamheten ska vara trygg, rolig och lärorik för alla som deltar.

Syftet med vårt examensarbete är att se hur förskolor arbetar med ovanstående delar av Lpfö98. Vi kommer främst att undersöka hur förskollärare arbetar för att tillgodose barnens behov, hur de stödjer barnens utveckling, hur barnen får vara delaktiga i verksamheten och hur barnen får känna trygghet, få hjälp att hitta glädjen och lusten i att vara på förskolan.

Deltagandet är helt konfidentiellt du kan när som helst avbryta intervjun. Vi kommer i uppsatsen inte att nämna förskolans namn eller ort. Vi kommer endast att ange utbildning och år i yrket i uppsatsen. Samtycker du så spelar vi gärna in intervjun, det är då endast vi som tar del av ljudupptagningen.

Vi önskar genomföra intervjuerna under vecka 37. Vi önskar att du är villig att ställa upp på en intervju, som naturligtvis är frivillig. Meddela oss gärna via mail eller telefon senast 4 september så att vi kan boka in en eventuell tid för intervjun. Om ni har några frågor tveka inte att ta kontakt med oss via mail eller telefon.

Stort tack för din medverkan!

Anna Molarin 070-320 99 90 annamolarin78@gmail.com

Therese Holm 073-691 89 79 tessan.tiger@swipnet.se

Handledare

Erika Björklund erika.bjorklund@hig.s

Missiv

Till Dig som förskolechef

Vi heter Anna Molarin och Therese Holm och är två studenter från Högskolan i Gävle som utbildar oss till förskollärare. Vi börjar nu vår sista termin och ska skriva vårt examensarbete.

I läroplanen för förskolan Lpfö98 står det skrivet att förskolan ska arbeta utifrån barnen och efter barnens behov. Förskolan ska främja alla barns utveckling, alla barn ska få vara delaktiga i verksamheten och bilda sin egna uppfattning. Verksamheten ska vara trygg, rolig och lärorik för alla som deltar.

Syftet med vårt examensarbete är att se hur förskolor arbetar med ovanstående delar av Lpfö98. Vi kommer främst att undersöka hur förskollärare arbetar för att tillgodose barnens behov, hur de stödjer barnens utveckling, hur barnen får vara delaktiga i verksamheten och hur barnen får känna trygghet, få hjälp att hitta glädjen och lusten i att vara på förskolan. Vi vill även veta hur du som förskolechef arbetar för att bidra till detta arbete.

Deltagandet är helt konfidentiellt du kan när som helst avbryta intervjun. Vi kommer i uppsatsen inte att nämna förskolans namn eller ort. Vi kommer endast att ange utbildning och år i yrket i uppsatsen. Samtycker du så spelar vi gärna in intervjun, det är då endast vi som tar del av ljud upptagningen.

Vi önskar genomföra intervjuerna under vecka 37. Vi önskar att du är villig att ställa upp på en intervju, som naturligtvis är frivillig. Meddela oss gärna via mail eller telefon senast 4 september så att vi kan boka in en eventuell tid för intervjun. Om ni har några frågor tveka inte att ta kontakt med oss via mail eller telefon.

Stort tack för din medverkan!

Anna Molarin 070-320 99 90 annamolarin78@gmail.com

Therese Holm 073-691 89 79 tessan.tiger@swipnet.se

Handledare

Erika Björklund erika.bjorklund@hig.se

Bilaga 3

INTERVJUFRÅGOR TILL FÖRSKOLLÄRARNA

Vilken utbildning har du?

Vad har du för tjänst?

Hur många barn har ni på er avdelning?

Hur många arbetar på er avdelning, hur mycket och vilken utbildning

Hur länge har du arbetat inom barnomsorgen? Och hur länge på denna förskola

Lpfö98 säger att förskolan skall främja alla barns utveckling och lärande, anser du att ni gör det i gruppen du arbetar?

- Om nej, hur kommer det sig? Om du nu funderar kan du då komma på tillfällen då ni gör det?
- Om ja, hur arbetar ni med detta?
- Kan du berätta om något som visar att detta arbete lyckats/inte lyckats så bra?
- Hur ser du på ert arbete och ert sätt att arbeta med detta, motivera dig Skulle du vilja att ni gjorde något annorlunda?
- Vad anser du är viktigast i det arbetet? Och varför?

Lpfö98 säger att förskolan skall anpassa verksamheten med hänsyn till barnets egna behov och förutsättningar, anser du att det är så i gruppen du arbetar?

- Om nej, hur kommer det sig? Om du nu funderar kan du då komma på tillfällen då ni gör det?
- Om ja, hur arbetar ni med detta?
- Kan du berätta om något som visar att detta arbete lyckats/inte lyckats så bra?
- Hur ser du på ert arbete och ert sätt att arbeta med detta, motivera dig Skulle du vilja att ni gjorde något annorlunda?

- Vad anser du är viktigast i det arbetet? Och varför?

Lpfö98 säger att barnen ska vara delaktiga samt själva aktivt välja mellan olika aktiviteter och på så vis ha inflytande över sin vistelse på förskolan, anser du att det är så där du arbetar?

- Om nej, hur kommer det sig? Om du nu funderar kan du då komma på tillfällen då ni gör det?
- Om ja, hur arbetar ni med detta?
- Kan du berätta om något som visar att detta arbete lyckats/inte lyckats så bra?
- Hur ser du på ert arbete och ert sätt att arbeta med detta, motivera dig Skulle du vilja att ni gjorde något annorlunda?
- Vad anser du är viktigast i det arbetet? Och varför?

Lpfö98 säger att verksamheten ska vara trygg och rolig för alla barns om deltar, anser du att det är så?

- Om nej, hur kommer det sig? Om du nu funderar kan du då komma på tillfällen då ni gör det?
- Om ja, hur arbetar ni med detta?
- Kan du berätta om något som visar att detta arbete lyckats/inte lyckats så bra?
- Hur ser du på ert arbete och ert sätt att arbeta med detta, motivera dig Skulle du vilja att ni gjorde något annorlunda?
- Vad anser du är viktigast i det arbetet? Och varför?

INTERVJUFRÅGOR TILL FÖRSKOLECHEFERNA

Vilken utbildning har du?

Hur länge har du arbetat inom barnomsorgen? Och hur länge som rektor i detta område?

Förskolan ska som du vet arbeta efter läroplanen Lpfö98. Hur går du tillväga för att prioritera olika mål i läroplanen?

Lpfö98 säger att förskolan skall främja alla barns utveckling och lärande, hur följer du upp det som pedagogiskt ansvarig?

- Vad gör du för att utveckla detta mål?
- Hur gör du för att stötta och hjälpa förskollärarna i detta arbete?

Lpfö98 säger att förskolan skall anpassa verksamheten med hänsyn till barnets egna behov och förutsättningar, hur följer du upp det som pedagogiskt ansvarig?

- Vad gör du för att utveckla detta mål?
- Hur gör du för att stötta och hjälpa förskollärarna i detta arbete?

Lpfö98 säger att barnen ska vara delaktiga samt själva aktivt välja mellan olika aktiviteter och på så vis ha inflytande över sin vistelse på förskolan, hur följer du upp det som pedagogiskt ansvarig?

- Vad gör du för att utveckla detta mål?
- Hur gör du för att stötta och hjälpa förskollärarna i detta arbete?

Lpfö98 säger att verksamheten ska vara trygg och rolig för alla barns om deltar, hur följer du upp det som pedagogiskt ansvarig?

- Vad gör du för att utveckla detta mål?
- Hur gör du för att stötta och hjälpa förskollärarna i detta arbete?